
beseften echter dat anderen het voortouw zouden moeten nemen. Heinz Kremers had als jongen gediend in het leger van Hitler en bewaarde daar verschrikkelijke herinneringen aan. Zoals hij opmerkte was Duitsland een ‘Täternation’, die voorlopig slechts ondersteunend en op de achtergrond een rol kon spelen in Nes Ammim. ‘Wir sind mit unserem Volk zu sehr am jüdischen Volk schuldig geworden.’

Onderhandelingen met de staat Israël 1960-1962

Een essentiële volgende stap was het benaderen van de Israëlische overheid. De al genoemde Zwitserse arts Hans Bernath (1920-2000) speelde een actieve rol bij de voorbereiding daarvan. Anders dan Pilon meed hij liefst de publiciteit. Het was hem duidelijk dat Nes Ammim een expert nodig had met ervaring in het financieren en uitvoeren van grote infrastructurele projecten. Hij deed daarom een beroep op zijn broer Jakob Bernath (1913-1983), de kantonsingenieur van Schaffhausen.²⁰ Deze werd president van de ‘Internationale Aktiengesellschaft Nes Ammim’, die op 16 november 1961 in Zürich opgericht werd met het oog op het verwerven van een geschikt stuk grond. De Nes Ammim-verenigingen van Zwitserland, Nederland, de Verenigde Staten en Duitsland namen ieder een kwart van de aandelen voor hun rekening. Hans Bernath en Pilon zouden in Galilea de onderhandelingen met de Israëlische regering openen, geassisteerd door de beter met Ivriet en met de plaatselijke omstandigheden vertrouwde Bezek. Over de tekst van een aan te bieden memorandum werd de hoogleraar R.J. Zwi Werblowski van de Hebrew University in Jeruzalem geconsulteerd.

Mr. Pieter Sjoerds Gerbrandy, voormalig premier van het Nederlandse oorlogskabinet in Londen, had de Israëlische ambassadeur in Den Haag (H.A. Cidor) op de hoogte gesteld. Na vooroverleg met Bakker en Dahlhaus, die daarvoor naar Israël gekomen waren, spraken Jakob Bernath en Pilon met minister van financiën Levi Eshkol op 11 december 1960. Ze overhandigden het in samenspraak met Werblowski opgestelde memorandum. Daarin werd nadrukkelijk verwezen naar de christelijke verantwoordelijkheid voor het lijden dat de joden gedurende vele eeuwen was aangedaan. Als doelen werden aangegeven:

- *praktisch*: de oprichting van een christelijke leefgemeenschap in Israël, die door investeringen, economisch initiatief en technologische innovatie zou bijdragen aan de opbouw van het land;
- *moreel*: de bevolking te tonen dat een christelijke houding van goede wil, dienstbaarheid en respect tegenover het joodse

²⁰ Cf. ‘Die Brüder Jakob und Hans Bernath’, in: www.nesammim.org.de.